

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

Quomodo regnante Vero, Policarpus vna cum aliis in ciuitate Smyrneorum
martyrium passus sit. Cap. XIIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

E V S E B I I H I S T O R I A E

scripta accuratissimè : ex qua expressam fidei illius notā ,
& veritatis prædicationem hi, quibus libitum sit, quiq;
suæ salutis rationem ducant, possunt manifestò perspi-
cere, hactenus Irenæus. Polycarpus quidem in ea episto-
la, quam diximus ad Philippenses scriptam, quæque ad
huc extat, quibusdam prioris epistolæ diui Petri testi-
moniis vtitur.

*Quomodo regnante Vero, Polycarpus vna cum aliis in ciuitate
Smyrneorum martyrum passus fit.*

C A P . X I I I I .

Antonino cognomento Pio, cum vigesimum secun-
dum annū imperij sui confecisset. M. Aurelius Ve-
rus, eius filius, qui & Antoninus dictus est, cum Lu-
cio fratre successerunt. Eodem tēpore Polycarpus cum
Asia maximis persecutionum procellis, turbaretur, mar-
tyrio supremum vitæ diem egit. Cuius quidem vitæ ex-
itum literarum monumentis adhuc conseruatum, in hac
nostra historia memoriæ prodere, cum primis necessari-
um arbitror. Est autē epistola, ex persona ecclesiae Smyr-
nensis, cui præfuit Polycarpus, ecclesiis Ponti scripta,
quæ ea, quæ ad eius martyrium spectant, perspicuè docet
his verbis. Ecclesia Dei, quæ Smyrnam incolit, ecclesia,
quæ est Philomilii, & aliis omnibus sanctis, & catholicis,
ecclesiis, quæ vbique gentium sunt, misericordia, pax, &
charitas Dei patris, & domini nostri Iesu Christi affatim
impleatur. Scripsimus vobis fratres, quæ videbantur per-
tinere, cum ad alios martyres, tum ad Beatinum Polycar-
pum: qui quidem persecutionis flamمام contra ecclesi-
am incensam, sanguine suo copiosè per martyrium effu-
so penitus restrinxit. Iltis deinceps, antequam in marty-
rii Polycarpi explicationem ingrediuntur, ea quæ spe-
stant ad cæteros martyres, ordine narrant: & qualem
quamque celsam cætamque animorum firmitatem ad
dolorum morsus tolerandos ostenderint, scitè descri-
bunt. Nam, vt epistola loquitur, qui vndique circum-
sistebant, cum coram cernerent illos partim flagris, ad
intimas vsq; venas, & arterias dilaceratos, sic vt iam vis-
cera, aliaque occultiora membra intimis corporis recel-
libus

fibus abdita oculis omnium subijcerentur , partim buccinorum testis è mari deportatis , & lapillis quibusdam præacutis substratis afflitos . & per quodque suppliciorum ac tormentorum genus raptatos , & bestiis denique immanibus ad dilaniandum traditos , cù coram, inquam, cernerent illos hæc omnia tam tolerantur sustinuisse, incredibili propè admiratione obstupuerunt .

Inter quos Germanicum quendam qui diuina gratia roboratus, imbecillitatem animi naturaliter insitam, quæ efficit, ut corporis mortem vehementer extimescamus, extexit recreavitq; propter eximiam & singularem eius constantiam facile priinas tulisse memorant. Nam cum proconsul illi persuadere conaretur, proponeret ætatem, & magnopere flagitaret, ut cum iam adolescens esset, & in ipso ætatis flore constitutus, sui ipsius misericordiam caperet, eum illa minime curasse, sed abiecta cunctatione, ferâ parato animo attraxisse ad se, & prope vi, in corporis sui laniatum impulisse : quo celerius ab hac iniusta & impia vita liberaretur. Verū quanquam vniuersa multitudo, tum diuini & cœlestis huius martyris fortitudinem & constantiam, propter egregiam & generosam mortem magnoperè admirabatur, tum excelsam vniuersi generis Christianorum virtutem vehementer suspiciebat: tamen subito vna omnes, hoc pacto cœpisse conclamare: Tolle impios: Quæratur Polycarpus. Quinetiam cù permagna turba istis populi clamoribus de Christianis conquirendis facta esset. Phrygen quendam, nomine Quintum, qui nuper è Phrygia aduentauerat, simul ac immanes feras & terribiles præterea cruciatus perspexit, molli & fracto animo attonitum obstupuisse: & tandem, salute prodita, manus præ ignavia dedisse. Declarat quidem eadem quam modo citauimus epistola, illum non prudenti animi prouisione & concilio adductum, sed temerè & quasi repentino vento incitatum, cum aliis ad tribunal iudicis ruisse: qui simul atque depræhensus tenebatur, illustre & cuidens omnibus exemplum proposuisse, ne inconsideratè & imprudenter huiusmodi rebus se aliquando obijcerent. Sed isto modo de illorum martyrum exitu à nobis expositum sit. Po-

K Iycar-

EVSEBII HISTORIAE

lycarpum autem, qui maximam omnibus admirationem sui excitabat, primum ut ista de martyribus audierat, pacato & tranquillo animo perstuisse: & vultum omnemque mentis statum constantem & immobilem conservasse. Et quamuis in animo haberet, illic in civitate manere, tamen familiaribus potentibus obsecrantibusq;; ut se inde subduceret, demum morem gessisse: ad villam non longe ab urbe distantem progressum esse, ibique cum paucis amicorum commoratum: & dies noctesque nihil aliud molitum, quam preces obnoxie & instanter ad Dominum fundere: quibus quidem supplex efflagitabat, (hoc enim erat illi semper in more positum) ut pax tranquilla concederetur ecclesias. Ac triduo ante quamprehendebatur, cum in precibus attentè positus, somno oppressus esset, noctu in visione secundum quietem vidisse dicitur cervical flamma accensum de repente consumi conficiq;. Qua quidem re è somno excitatum, statim visum suum iis qui vnà aderant exposuisse: & quod futurum erat, mente fere præfagientem, aperte suis prædictis necessariis, se flaminarum incendiis corpori circumiectis vitam pro Christo profundere oportere. Tandem igitur cum illi, qui eum, omni cura & diligentia conquirabant instarent, iterum incredibili studio & amore erga fratres compulsum in aliam villam se translusisse ferunt: quo quidem non longo tempore post, qui illum insequebatur, recta peruenisse: duosq; illius loci pueros comprehendisse: atque alterius illorum indicio, ubi verberibus eum ceciderant, ad Polycarpi diuersorum accessisse. Qui sub crepusculum aduentantes, certiores fibabant, eum in superiori conclavi assidere. Ex quo loco licet per facile in aliam domum se recipere potuisset, noluisse tamen: Sed dixisse, fiat voluntas domini. Quem, ut illos adesse intelligebat, refert epistola, descendisse per gradus, & cum illis adeò sereno ac placido vultu, collocutum esse, ut qui virum antea ignorassent, cum oculos in canam eius & ingrauescentem ætatem, in venerandam quoq; & constantem vultus moderationem, conieciissent, viderentur sibi rem permiram videre: rogarentque ab se ipsi mutuò: tanta ne, quæso, festinatio in tali senectute.

sene prehendēdo suscipi debuisset. Istum aut̄ abiecta cunctatione, primum mensam illis actutum apponi iussisse, deinde orasse ut cibum large & affatim sumerent, vna que horam, qua liberè orationi vacaret postulasse. Quia ei concessa, surrexisse, & gratia Domini cumulatè repletum adeò ardenter precatum esse, ut qui presto illum audirent orantem, admiratione propè obstupescerent, copluresq; illorum tam spectatum, tamque eximia & diuina virtute predictum senem, morte affici vehementer condolenserent. Post ista reliqua illius historia est ad verbum in eadem epistola hoc modo explicata. Ut primum finem precandi fecerat & memoria repetierat omnia, quæcunque illi in vita aliquando contigissent, siue magna illa fuissent, siue exigua: siue gloria siue ingloria: & totam deniq; ecclesiam catholicam per vniuersum orbem dispersam, precibus Deo commendauerat, cum iam hora abeundi instaret, satellites eum asino impositum, versus urbem die festo magni sabbati deduxere. Herodes, qui praefectus pacis dicebatur, & pater illius Nicetes, illi obuiam prodire: qui ubi illum ad se in rhedam transtulerat, propter eum assidētes, ei persuadere conati sunt ad hūc modum: Quid mali est, istud dicere (Domine Cæsar) & illuc sacrificare, & sic tandem saluum evadere & incolorem? Polycarpus primò nullum dedit responsum, sed ille magis instantibus, sic tandem locutus est. Non facturus sum aliquando, quod mihi consulitis. Iste igitur spe illius in suam sententiam pertrahendi deiekti, conumeliosa verba in eum iaciunt: & tanta cum celeritate de curru precipitant, ut inde delapsus, r̄ibiam magnoperè lacaret laceretq;. At ille de ea re minimè laboratus, quasi nihil mali fuisset perpeccus, lubenti animo à satellitibus ductatus, satis incitato gradu ad stadium proficiscitur. Polycarpo igitur in stadium ingredienti, vox è cœlo de missa dixit: Fortis esto Polycarpe, & ex celso animo rem gere: Eum à quo esset vox perfecta vidi nemo: vocē autem multi è nostris audiuerūt: sed propter tumultū in stadio concitatū multitudo omnino eā audire non potuit. Illo igitur ad iudicē deducto, simulatq; intellectū erat, Polycarpū fuisse cōprehēsum, ingēs tumultus ciebatur.

EVSEBII HISTORIAE

Ex quo proconsul vbi accessit, sciscitatus est: tunc
es Polycarpus? Polycarpus se eundem esse fatebatur.
Tum suadere proconsul, ut Christum negaret, Sic lo-
catus. Reuerere etatem tuam: & alia his similia, quae
ab eiusmodi viris dici solent. Iura per Cæsaris fortu-
nam: Resipisce. dic tolle impios. Polycarpus graui &
constanti vultu in uniuersam multitudinem, quae erat in
stadio, intuens, & manum versus eos intendens, cum ge-
mitu oculis in cœlum sublatis, dixit. Tolle impios. Pre-
sidi, cum amplius instaret, diceretque, Iurato: conuitis,
Christum afficio, & te dimittam, respondit Polycar-
pus. Octoginta sex annos illi iam inserviui, & nullo
me hactenus affecit incommodo. Quo modo igitur re-
gem meum, qui me ad hoc usque tempus seruauerit,
incolumen, contumeliosis verbis possum afficere? Pro-
consule denuo urgente ac dicente, Iura per Cæsaris
fortunam: Polycarpus si, inquit, ad inanem ostenta-
tionem requiris, ut per Cæsaris fortunam iurem, (Sic e-
nim vocas) & me qui sim ignorare praete fers, sic, ut li-
berè & ingenuè loquar, accipito: Christianus sum.
Quod si placet Christiani professionem cognoscere, da
mihi diem, & audies. Tum proconsul, istud, inquit, per-
suade populo. Tibi equidem inquit Polycarpus, ratio-
nem & sententiam meam, (Magistratibus enim & pote-
statibus à Deo constitutis, eum honorem, qui nostro-
rum animorum saluti, nostraeque religioni nihil afferant,
detrimenti, pro dignitate tribuere docemur) impertire,
non grauabor: sed illos non satis dignos existimo, qui-
bus de fide nostra per responsum satisfaciam. Et pro-
consul bestias, inquit, habeo in promptu, Isti te obij-
ciam laniandum, nisi te mature penituerit. Accerse, in-
quit: nam nobis rata ac decreta stat sententia, & mul-
tum ab eo absimus, ut aliquando animo mutato, nos
meliorum peniteat, quo deteriora sequamur. A seui-
tia & crudelitate ad æquitatem & modestiam traduci,
est pulchra sane mutatio. Ad quem rursus proconsul
te, inquit, ardentibus flammarum incendiis domitum &
mansuetum reddam, si bestiarum laniatus contemnas, &
non resipiscas ocyus. Tum Polycarpus, ignem, inquit,
mihi

, mihi minitari, qui ad tempus exardescit ille quidem,
, sed paulo post penitus extinguitur, verum ignem illum
, futuri iudicij, ad perpetuum impiorum supplicium &
, cruciatum reseruatum, omnino ignoras. Sed quid cun-
, etaris? Profer bestias, aut aliud quod lubet. Ista & alia
, complura locutus, tanto vultus decore & gratia imbui-
, tus est, tantaque animi fidentia & alacritate expletus,
, ut hi, quem ei essent tam minaciter obiectata, non modo
, non conturbatus, succumberet, sed contra certe illum
, ipsum proconsulem admirabili sua constantia & graui-
, tate prorsus obstupefaceret. Proconsul praecone mittit,
, qui in medio stadio istud ter praedicaret: Polycarp⁹ pro-
, fessus est se Christianum esse. Quæ vox cū esset à praeco-
, ne emissa, vniuersa tum gentium, tū Iudeorū multitudo,
, qui Smyrnam incolebant, animi impetu & bile effrena-
, ta exardescens, alta voce clamare: Iste est Asiae doctor,
, iste Christianorum pater, iste nostrorum deorum euer-
, sor, iste denique est, qui adeò multos perdocuit, ut ne-
, que diis sacrificent, neque eos adorent. Quæ cum es-
, sent locuti, vociferari, & rogare Philippum numera-
, rum, vt leonem, qui Polycarpum dispergeret, emitte-
, ret. Hic verò respondere, non esse ei integrum: quo-
, niam iam ferarum certamina confecta erant. Tunc illis
, visum est uno consensu clamando instare, vt Polycar-
, pus viuus in rogum conicerentur. Ita enim factum o-
, portuerat, vt visio, quæ de ceruicali illi apparuisset,
, completeretur. Quod quidem cum ardens videret, Deum
, praecatus paululum, ad fideles tandem, qui cū eo erant, se
, conuertit: & mente, propheticō more futura præfigi-
, ens, dixit: me viuum oportet cremari. Ista igitur erant
, tanta cum celeritate suscepta, vt dictò penè citius pro-
, pterea geri viderentur: quod cum frequens hominum
, turba, & ex officinis, & ex balneis ligna farmentaque a-
, statum coaceruabat, tum maxime Iudæi ad hoc facinus
, (sic enim illorum mos in eiusmodi negotio erat) ope-
, ram propenso animo conferebant. Verum ubi rogus
, extritus, & paratus erat, Polycarpus soluto cingulo &
, omnibus vestibus exutis, calceos etiam sibi extrahere
, coepit: quod quidem antea non aliquando facere con-

K 3 fucue-

EVSEBII HISTORIAE

sueuerat, propterea quod singuli fideles magno studio
inter se contendebant, quis primum ei in eo munere in-
seruiens, corpus illius posset contrectare. Nam in toto
ætatis curriculo etiam antè canitiem, propter vitam ho-
nestè actâ probeq; moratâ magnopere celebatur. Paulò
post igitur instrumenta, quibus in rogo firmè teneretur,
apparata, corpori illius circumiiciuntur: Et cum illum
clavis vellēt affigere, dixit: Sinite me hoc modo. Nā qui
mihi patientiam ad ignis flamas sustinēdas pro suacle-
mentia largitur, largietur etiam, ut sine commissuris cla-
vorum, quibus me affigere statuitis, constans absque
vlla corporis commotione rogo adhæscā. Id circò illū
non clavis, sed vinculis solum colligarunt. Qui manibus
à tergo circumPLICATIS cōstrictisq;, tanquam aries insi-
gnis ex immenso grege delectus, ut holocaustum gratū
& acceptum fieret Deo omnipotenti, sic locutus est. Pa-
ter dilecti & benedicti filii tui Iesu Christi, per quem tui
cognitionem accepimus, Deus Angelorū & potestatū,
Deus totius creaturæ, & iustorum cuiusq; generis, qui
viuunt in conspectu tuo, tibi gratias ago, quod me huius
diei & horæ celebritate donasti, in qua cū in martyrum
numero, tum in calice passionis Christi tui, tormento-
rum particeps fiam, in resurrectionem vitæ æternæ, tam
animæ quam corporis, per immortalē spiritus sancti vir-
tutē, inter quos, quæso, martyres, hodiè in cōspectu tuo
pro hostia pingui & accepta admittar. Sicut præparasti,
præfiguicisti, & iā tandem cōpleuisti, qui Deus verus es
& omnis mēdacijs expers. Ac propterea præ cæteris om-
nibus te laudo, te benedico, te glorifico, per Iesum Chri-
stū dilectū tuū filiū pontificē æternū, per quem tibi cum
eo in spiritu sancto gloria nunc & in futura secula secu-
lorum. Amen. Hanc vocem, amen, ubi emiserat, & oran-
di finem fecerat, carnicices, quibus ignis extruendi cura
imponebatur, rogum incenderunt. Qui ubi ardentem
flamnam effuderat, miraculum ingens illis quibus idem
videre à Deo concessum fuit, quique ad ea, quæ gerebā-
tur, cæteris fidelibus verè in posterum narranda erant
referuati, visum est. Ignis enim forniciis speciem gerens,
tanquam velum nauigij ventorum flatibus turgescens,

corpus

corpus martyris vnde obuallat. Ille in medio consti-
tit, non tanquam caro exusta, sed tanquam aurum & ar-
gentum in camino ignis ardore probatum. Quinetia tan-
tum & tam fragrantem odorem inde hauriebamus, vt
idem velut ex thure odorifero, aut alio quoquis precioso
aromate efflatus videretur. Ad extremum igitur cum ne-
farii & impii homines eius corpus ab igne minimè posse
consumi viderent, carnifici mandata dederunt, vt pro-
pius ad rogam progressus, illum ense stricto confode-
ret. Qua re confecta, tanta cruoris copia effluxit, vt ignē
prositus extingueret, & vniuersa multitudo quæreret se-
cum magna cum admiratione, vtrum tantum esset discri-
minis inter infideles & electos: ex quorum numero iste
Polycarpus unus erat, vir nostris temporibus omnium
facile præstantissimus: catholicæ Smyrnensis ecclesiæ
Episcopus, Doctor Apostolicus, & Propheta pius. Nam
quodcumque verbum ex eius ore exhibat, idem vel iam
expletum erat, vel postea pro certo explendum. Inuidus
igitur, odiosus, & iustorum hominum generi semper in-
festus diabolus, cum martyrii eius amplitudinem, cumq;
incorruptam & integrum usque à teneris vnguiculis vi-
uendi rationem, immortalitatis corona renumeratam,
eumque ipsum propter ea stabili & certo premio vitæ
æternæ donatum cerneret, omni cura & cogitatione eo
incubuit, ne corpus eius à nobis inde auferretur, idque
adeo cum permulti è nostris permagna cupiditate duce-
rentur, & huius rei efficiendæ, & sanctæ illibatae que car-
nis perfruendæ. Nam certi homines Nicetem Patrem
Herodis, Dalcæ fratrem submonebant, vt præsidem ex-
oraret, ne corpus eius cuiquam daret: ne Christiani, in-
quiunt, crucifixo illo derelicto, hunc venerari incipient.
Atque hæc Iudeis submonentibus, obnixæque instanti-
bus aggressi sunt. Iudei autem nos, quibus in ani-
mo erat illum ex igne eximere, accuratè obseruabant:
At illud quidem miseri penitus ignorabant, nimirum
nos non aliquando in animum posse inducere, vt
vel Christum deseramus, qui pro salute omni-
um, qui in toto mundo salvi sint futuri, crucis tor-
menta percessus sit, vel alium quempiam aliquando

K 4 colamus,

EVSEBII HISTORIAE

colamus, ut Deum. Illum enim, qui verè Dei filius est, adoramus. Martyres autem, ut discipulos, & imitatores Domini propter incredibilem eorum benuolētiam, quam in proprium regem, & magistrum declarauerunt, merito amplexamur: quorum nos, cum in pietate discipulos, tum consortes in gloria fore optamus. Centurio, autem, cum videret Iudeos instare contentius, corpus martyris in medio poni, & vt gentium mos fert, igne cōburi iubet. Sic nos postea ossa eius potiora lapillis praetiosis, auroq; puriora, ex cineribus selecta, eo loco reposimus, qui illis erat decorus consentaneusq;. Vbi sanè, nobis in vnum aliquando coactis Dominus præstabit ut celebrem eius martirij diem, instar natalis festi, cum exultatione & gaudio, quantum fieri potest maximo recolamus: idq; cum ad martyrum memoriā, qui antea tale certamen confecerint, tum ad eorum exercitationē, mentisque ad tales constantiā præparationē, qui postea Christum, eo genere mortis ingenuè confessuri sint. Ista dē beato Polycarpo qui Smyrnæ martyrum obiuit, cū aliis duodecim ex Philadelphia profectis, qui idē genus mortis lumbentes pertulerūt, literis mādata sunt. Qui solus præ ceteris, multò maxima nominis celebritate apud omnes flouruit: vsque adeo ut ipsis gentibus ubiq; locorum frequens in ore & sermone versetur: Talem quidē exitum, res ab admirabili & Apostolico Polycarpo gesta, tandem confutae sunt. Cuius historiam in ea, quam declarauimus, epistola, fratres ecclesiæ Smyrnensis accuratè narrarunt. Alia etiā aliorū martyria, Smyrnæ eodem temporis momento, quo Polycarpus martyrum perpetiebatur, factitata, in eam de eo conscriptam epistolam congesta sunt. Inter quos Metrodorus presbyter, qui erroris à Marcione inuesti fautor esse putabatur, in ignem inclusus, migravit è vita. Ex martyribus item, qui id temporis obierunt, unus erat Pionius fama peruagata, & multorum præconiis eximius. Cuius confessiones sīgillatim habitas, cuius ingenuam sermonis libertatem, cuius apologias pro fide coram populo & magistratis recitatas, cuius conciones ad docendum accomodataas, cuius benigna his, qui præ persecutiōis acerbitate, animis

animis omnino cecidisset, humanitatis officia tributa, cuius iucundas & gratas consolationes, quas in carcere fratribus, qui ad eum ingrediebantur, adhibuit, quæ preterea tormenta sustinuerit, quos in eisdem dolores tolerauerit, quam acerbos clauorum confixus pertulerit, quantum in rogo animi magnitudinem ostenderit, quam denique & quam insignem mortem, præter alias omnes res ab eo tanta cum admiratione gestas, subiuerit, eos quibus lubitum est cognoscere, ad libellum à nobis de veterum sanctorum martyriis in unum redactis editum (quæ quidem omnia facta illius plenissimè complectitur) amandamus. Sequuntur deinceps in eadem epistola facta memoratu digna aliorum martyrum, qui Bergami, quæ est vrbis Asiæ, mortem oppetuerunt: ut Carpi Papyli, & mulieris Agathonice, qui post multas & eximiæ fidei ac religionis nostræ confessiones, martyrio gloriosam mortem affecuti sunt.

Quomodo Iustinus Philosophus Christi verbum Romæ professus, martyrium subierit.

CAP. XV.

Temporibus iisdem Iustinus, de quo paulò ante mentio facta est, ubi secundum librum, quem pro religionis nostræ defensione edidit, imperatoribus supra scitatis dedicauerat, perditio Crescentis Philosophi Cynici conatu (qui quidem caninæ & appellationis & professionis cognomen, quod sibi ipse imposuerat, vita verè & moribus exprimebat) astutè propterea illi paratis insidias, quod sæpenumero in disceptatione multis audientibus, eum coarguisset, tandem pro veritatis, quam strenue semper propugnasset, per gloriosum martyrium eximiam vitæ æternæ coronam consecutus est. Quod quidem ille ipse, qui veritatis semper studiofissimus fuit, in Apologia sua, quam dudum commemorauimus, propè sicut erat de eo futurum, mente & cogitatione præcipiens, his ipsis verbis satis perspicue declarat. Equidem expecto, ut vel ab aliquo istorum, qui nomine *Iust. fo.*, solum Philosophi sunt, vitæ meæ parentur insidiæ, & 131. fuisse conquassatus obterar, vel à Crescente saltem non

K 5 Philo-